

EEN MAATSCHAPPIJ VOOR MENSEN

HANDVEST 2000

Met toelichtingen van het partijbestuur van de Socialistiese Partij

Socialistiese Partij - Rotterdam 1989

Noot van de editor

De beginselprogramma's zijn gescand, en zover nodig gecorrigeerd. Hierdoor is het mogelijk dat de tekst niet meer volledig in overeenstemming is met het origineel, omdat typefouten e.d. zijn gecorrigeerd. De originele gedrukte beginselprogramma's liggen ter inzage bij het [Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen](#).

[Voorwoord](#)

[Inleiding](#)

[Handvest 2000](#)

[Toelichtingen](#)

[Demokratie en Socialisme](#)

[Socialisme: zuinig en efficiënt](#)

[Een schoon milieu van levensbelang](#)

[Loon naar werken](#)

[De ouderen horen erbij](#)

[Alle mensen hebben recht op gezondheidszorg](#)

[Meer dan een dak boven je hoofd](#)

[Goed onderwijs noodzaak](#)

[Recht op veiligheid](#)

[Vervoer voor iedereen](#)

[Boeren in gemeenschap](#)

[Nederland uit de NAVO](#)

[Nee tegen déze EG](#)

Voorwoord

Eind 1988 presenteerde de Socialistiese Partij haar Handvest 2000, met als ondertitel 'Een maatschappij voor mensen'.

Sindsdien hebben vele honderdduizenden Nederlanders er kennis van genomen. Zij hebben kunnen lezen hoe de SP de toekomst ziet, en met ons kunnen vaststellen hoeveel mogelijkheden er zijn om in ons land en daarbuiten iedereen een goed en zeker bestaan te verschaffen. Op vele, vele bijeenkomsten in het gehele land heeft dit politieke program ter discussie gestaan. Duizenden hebben ook hun reactie op papier gezet.

Bij al die reacties zijn vele vragen en opmerkingen losgekomen. Enkele van die vragen en opmerkingen behandelen wij in het boekje dat nu voor u ligt. Het is een samenvatting van de reacties die het Partijbestuur van de SP heeft gegeven op discussiebijdragen van honderden mensen in de Tribune, het nieuwsblad van de SP.

Niet alle zaken worden in dit boekje tot op de bodem uitgespit. We hebben ons beperkt tot het nader omschrijven van onze doelstelling en een opsomming willen geven van de overwegingen die ons hebben gebracht tot de verschillende stellingnames.

In de loop van 1989 en 1990 zullen er een tiental boekjes in serie verschijnen die alle genoemde facetten van onze maatschappijvisie diepgaand zullen behandelen en tevens zullen aangeven waarom wij van mening zijn dat socialisme niet iets van de vorige eeuw is, maar juist een maatschappij- en mensbeeld dat de toekomst heeft.

Allereerst drukken wij in dit boekje de inleiding en het Handvest zelf in zijn geheel af. In de verschillende hoofdstukjes zullen wij dan een aantal aspecten van het Handvest nader bekijken. Mocht u verder geïnteresseerd zijn in de ontwikkelingen rond het Handvest, zoals het kwartaal-magazine dat we uitgeven, of de tien boekjes die binnenkort gaan verschijnen, dan kunt u ons dat laten weten. U kunt daarvoor de bijgevoegde antwoordkaart gebruiken en gratis naar ons terugsturen.

Jan Marijnissen, voorzitter Socialistiese Partij

INLEIDING

HET JAAR 2000 NADERT MET RASSE SCHREDEN.

Wij stellen vast dat voor de eerste maal in de geschiedenis van de mensheid de techniek en de kennis van de mens over de wetmatigheden in de natuur zo'n hoog nivo hebben bereikt, dat we alle mensen een goed en zeker bestaan kunnen verschaffen.

De vooruitgang in de geschiedenis van de mensen is onstuitbaar. In vele, vele opzichten is de mens van nu niet meer dezelfde als 2000 jaar geleden. Ook de wereld waarin wij leven is totaal veranderd. Talloze punten in de geschiedenis van de mensheid markeren de vooruitgang: op technisch, op wetenschappelijk, op cultureel en op politiek gebied.

In hun strijd om het bestaan en om voorziening in de eerste en andere levensbehoeften zijn mensen onderling verhoudingen aangegaan. Meestal niet vrijwillig, maar omdat de omstandigheden het verlangden. Het zijn die verhoudingen, die dringend aan verandering toe zijn. Dat is noodzakelijk, willen wij tenminste de gemeenschappelijk verworven rijkdom, materieel en geestelijk, ten goede laten komen aan alle mensen.

Al heel lang bestaan er aan de ene kant uitbuiters en onderdrukkers en aan de andere kant uitgebuitenen en onderdrukten. Aan die tegenstelling moet een einde worden gemaakt. Dat is de inzet van de strijd die de SP samen met u en anderen wil aangaan.

Waar miljoenen mensen werken, hebben miljoenen mensen in dezelfde mate recht op loon, huisvesting, onderwijs enzovoort. Ieder mens is in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor zijn leven en geluk. Maar een mens is ook een sociaal wezen: wij leven samen. De regels die ten grondslag liggen aan de samenleving moeten fundamenteel veranderen. Ze moeten worden aangepast aan de eisen van deze tijd.

Daarom heeft de Socialistiese Partij het HANDVEST 2000 samengesteld. Het is onze visie op de toekomst, onze visie op een maatschappij voor mensen.

HANDVEST 2000

Een maatschappij voor mensen

*** De organisatie van de staat en de overheid moet erop gericht zijn de wil van het volk maximaal tot uitdrukking te brengen. Iedereen boven de 18 heeft het recht om te kiezen en gekozen te worden.**

Om gekozen te worden moet men kandidaat zijn gesteld door een maatschappelijk verband, zoals een wijk, een bedrijf of organisatie. Volksvertegenwoordigers hebben de plicht regelmatig verantwoording af te leggen aan diegenen die hen kandidaat hebben gesteld. Bij gekonstateerd plichtsverzuim kunnen zij tussentijds uit hun functie worden ontheven.

De overheid staat garant voor het recht op vrije, meningsuiting, vergadering en organisatie voor elke burger.

*** Arbeid is de bron van alle rijkdom.**

Niemand mag zich de eigenaar noemen van de vruchten van de arbeid van anderen. Rigouresus wordt er een einde gemaakt aan alle vormen van uitbuiting.

De opbrengst van de gezamenlijk geleverde inspanning valt toe aan de gemeenschap als geheel. Dat betekent dat de overheid de beschikking krijgt over de geldelijke middelen die noodzakelijk zijn om de benodigde voorzieningen te financieren.

Grote bedrijven en banken zullen eigendom zijn van de gemeenschap, zodat ook het reilen en zeilen van de economie onder democratische controle wordt gebracht. Planning is dan mogelijk.

Behoeftievoorziening zal dan de enige richtlijn zijn voor de produktie. Bedrijven moeten worden geleid door mensen die gekozen zijn door de werkers in dat bedrijf. Ze moeten worden gecontroleerd door een eveneens door het personeel te kiezen vertegenwoordiging.

Zowel delfstoffen als land en water zijn eigendom van het volk. De exploitatie, bewerking en gebruik ervan zal onttrokken worden aan het winstbejag van enkelen en geheel ten goede komen aan de gemeenschap.

*** Een schoon milieu is een absolute voorwaarde voor een menswaardige samenleving. Zorg voor het milieu dient daarom de hoogste prioriteit te hebben. Alleen zo kunnen we garanderen dat er voor toekomstige generaties nog leven mogelijk is.**

Bedrijven worden verplicht alle aanwezige kennis toe te passen voor maatregelen die de verontreiniging van water, bodem en lucht tegengaan.

De vervuiler betaalt.

*** De overheid garandeert aan iedereen werk.**

Naast een recht op werk is er ook een plicht tot werken voor wie daartoe in staat is.

Iedereen ontvangt voor het werk een redelijke beloning. Het principe 'loon naar werken' zal in alle gevallen worden toegepast.

Het hoogste salaris bedraagt niet meer dan het drievoudige van het laagste.

Iedereen levert naar vermogen een bijdrage aan de gemeenschappelijke rijkdom waaruit de gemeenschap de noodzakelijke voorzieningen kan betalen.

Er wordt slechts één belasting geheven: inkomstenbelasting. Iedere burger die door omstandigheden niet in staat is om in zijn of haar levensonderhoud te voorzien kan aanspraak maken op door de overheid gegarandeerd inkomen en sociale zekerheid. Dit is geen gunst, maar een recht.

*** De overheid verplicht zich tot het leveren van een uiterste inspanning ten behoeve van de ouderen in de samenleving.**

Waar enigszins mogelijk moeten zij in staat worden gesteld om in hun eigen omgeving te blijven wonen en functioneren. Wanneer dit niet kan, dan dient de overheid te zorgen voor voldoende plaats en verzorging in tehuizen.

Vrijwillige pensionering met 55 jaar.

*** Alle mensen hebben recht op gezondheidszorg.**

Alle voorzieningen zijn gratis.

Dit kan, omdat de zorg is gebaseerd op solidariteit en dus betaald kan worden uit de algemene inkomsten van de overheid.

Iedereen in de gezondheidszorg, dus ook artsen en specialisten, werken in loondienst.

De gezondheidszorg in al haar onderdelen zal worden bevrijd van de omklemming door de commercie.

In de gezondheidszorg dient de mens centraal te staan en niet het winstbejag.

Met name de preventie in de gezondheidszorg zal meer aandacht krijgen. Dit betekent dat de strijd wordt aangeboden met ongezonde woonomstandigheden en onveilige situaties op het werk, in het verkeer en elders.

Er zal meer aandacht besteed worden aan het vroegtijdig opsporen van ziekten. Dit kan onder andere door middel van een periodieke gezondheidstest.

*** Goede huisvesting is een eerste recht en een voorwaarde voor een menswaardig bestaan.**

Daarom hebben alle mensen recht op een betaalbaar huis van goede kwaliteit.

Grootschalig huisbezit, slechts met het doel er winst mee te maken, wordt verboden.

De overheid dient zorg te dragen voor voldoende voorzieningen, zoals buurthuizen, groen en speelgelegenheid in de woonbuurten.

De bewoners van buurten en wijken moeten via gekozen vertegenwoordigingen vergaande invloed krijgen op de gang van zaken in hun eigen buurt of wijk.

*** Iedereen heeft recht op onderwijs.**

Alle nivo's van onderwijs moeten voor iedereen daadwerkelijk bereikbaar zijn. Eventuele selectie dient plaats te hebben op grond van kwaliteiten. Alle financiële belemmeringen dienen te worden opgeruimd en daarom is het onderwijs gratis.

Het doel van het onderwijs moet zijn het bijbrengen van kennis, en van waardering en respect voor medemens, cultuur en wetenschap; vrijheid en vrede.

Het onderwijs dient op de eerste plaats gericht te zijn op de bijdrage die afgestudeerden aan de gemeenschap kunnen leveren.

Scholen en universiteiten dienen midden in het leven te staan en niet los van het praktische werk in de produktie en de dienstverlening. Het beste onderwijs is het onderwijs dat een evenwicht tot stand brengt tussen theoretische kennis en de toepassing van die kennis in de werkelijkheid door middel van aangeleerde vaardigheid.

*** Elke inwoner van Nederland heeft recht op veiligheid.**

Kriminaliteit in al zijn vormen wordt bestreden. Tegelijkertijd zal het recht op een goed en zeker bestaan die kriminaliteit sterk doen afnemen.

De wetgevende en de justitiële macht zijn er om het volk te dienen. Dat wil zeggen dat~ de wetten te allen tijde de belangen van het volk als uitgangspunt moeten hebben en dat de justitiële macht streng op de naleving van die wetten moet toezien. Straffen zijn daarbij onvermijdelijk. Naast bescherming van de samenleving dienen straffen op de eerste plaats heropvoeding te beogen, om crimineel gedrag in de toekomst tegen te gaan.

*** De overheid verplicht zich zorg te dragen voor een goed beheer van het kulturele erfgoed en zorgt dat er vrij baan wordt gegeven aan kulturele uitingen.**

Iedereen heeft recht op sport, ontspanning en rust.

* Genoeg mogelijkheden tot vervoer zijn een vorm van vrijheid. Daarom zal er een fijnmazig en goedkoop net van openbaar vervoer tot stand gebracht worden. Een van de gevolgen van dit goede openbaar vervoer is dat het particuliere autobezit zal afnemen. Er moeten voldoende veilige fietspaden komen.

*** De organisatie van de land- en tuinbouw en de veeteelt moet een gemeenschapstaak worden.**

Boeren dienen niet langer afhankelijk te zijn van banken en leveranciers. Zij werken voor een goed loon en genieten rechtszekerheid. Dit is de beste garantie voor voldoende goed voedsel en tevens een schoon milieu.

Bewoners van steden moeten genoeg levensruimte krijgen en mensen op het platteland moeten niet verstoken raken van belangrijke voorzieningen: De tegenstelling tussen stad en platteland moet zoveel

mogelijk worden opgeheven.

*** Het Nederlandse volk moet zelf zijn internationale koers kunnen bepalen.**

Dit uitgangspunt is strijdig met het lidmaatschap van de NAVO, die gedomineerd wordt door de VS.

Ter verdediging van de nationale onafhankelijkheid wordt een leger in stand gehouden zolang als dat noodzakelijk is.

Internationale conflicten moeten bij voorkeur worden opgelost met vreedzame middelen en niet met oorlogsgeweld.

Duurzame vrede kan slechts tot stand worden gebracht als de strijd tegen uitbuiting en onderdrukking is gewonnen.

Daarom worden verzetsbewegingen tegen onderdrukking en uitbuiting elders ondersteund en bevrijde landen geholpen bij de opbouw.

*** De buitenlandse politiek zal gebaseerd zijn op enerzijds het respect voor de onafhankelijkheid van iedere andere staat en anderzijds solidariteit en samenwerking op basis van wederzijds voordeel. Internationale samenwerking is noodzakelijk. Slechts zo is de internationale gemeenschap in staat om voor iedereen een menswaardig bestaan te garanderen.**

Maar de Europese Gemeenschap, die met ingang van 1993 tot stand komt, dient slechts de belangen van het bedrijfsleven, in het bijzonder van de multinationals. Daarom zegt Nederland: Nee tegen déze EG.

TOELICHTINGEN

Utopie of werkelijkheid?

De overgrote meerderheid van de mensen die hebben gereageerd op het Handvest zijn het eens met de plannen van de SP. Sterker nog: de meesten schrijven dat dat de maatschappij is waarin ze zouden willen leven. 'Als onze samenleving in de zin van het Handvest 2000 zou worden veranderd, dan zou het voor iedereen goed leven zijn in ons mooie land.'

Veel mensen vragen zich daarna wel onmiddellijk af: 'Maar is dat geen utopie, een droom?'

Natuurlijk hebben ook wij over die vraag nagedacht. Wij zijn tot de konklusie gekomen dat het géén utopie is. Integendeel. Het is de toekomst. Het huidige systeem, het kapitalisme, bewijst elke dag weer, in Nederland en daarbuiten, dat het niet bij machte is om voor iedereen een goed en zeker bestaan te garanderen. Wij zullen hieronder onderzoeken of het anders kan.

De eerste vraag die wij ons moeten stellen is:

KAN HET HANDVEST TECHNISCH EN EKONOMISCH GEREALISEERD WORDEN?

Daarop zeggen wij volmondig 'ja'. In het Handvest schrijven wij daarover:

'Wij stellen vast dat voor de eerste maal in de geschiedenis van de mensheid de techniek en de kennis van de mens over de wetmatigheden in de natuur zo'n hoog nivo hebben bereikt, dat alle mensen een goed en zeker bestaan kan worden verschaft.'

Het socialisme, zoals wij dat voorstaan, zal ons land een ongekende hoeveelheid nieuwe mogelijkheden bieden. Later zullen we bij de afzonderlijke facetten van het Handvest aangeven welke die mogelijkheden zijn. Eén ding kunnen we nu reeds zeggen: onder de verhoudingen, geschetst in het Handvest, is het mogelijk om de problemen bij de bron aan te pakken; in de gezondheidszorg, maar ook bijvoorbeeld in het milieu. De overheid is dan in staat om te plannen aan de hand van de mogelijkheden die we gezamenlijk hebben; er kan rekening worden gehouden met de resultaten op lange termijn (iets waar het kapitaal geen enkele behoefte aan heeft).

De tweede vraag is:

WAAROM IS HETHANDVEST DAN NIET AL WERKELIJKHEID?

Die vraag raakt de kern van de zaak en daar moeten we dus wat uitvoerig bij stilstaan. Het is niet omdat kapitalisten of regeerders zo'n slechte mensen zijn. Natuurlijk, zij vormen meestal onze tegenstanders in de strijd voor de vooruitgang. Maar de kern van de zaak is, dat deze mensen in dit systeem onmogelijk anders kunnen denken en werken dan ze doen.

Een baas die zijn arbeiders zou betalen waar ze recht op hebben zou meteen failliet gaan. Simpelweg omdat zijn concurrenten dat niet doen en hem dus van de markt verdringen. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld bedrijven die hun chemisch afval netjes laten verwerken op de plaatsen waar dat hoort en niet zomaar lozen in het milieu. Deze bedrijven hebben hogere kosten en zullen zo zichzelf uit de markt prijzen.

De kern van het probleem zit hem in het feit dat onze gehele economie is georganiseerd rond het winstbejag door degenen die eigenaar zijn van de bedrijven. In onze socialistische visie dient de economie onder democratische controle te worden gebracht. Pas dan zijn de voorwaarden aanwezig om te produceren naar behoefte in plaats van dat er slechts wordt uitgegaan van de winstkansen van kapitaalbezitters. Pas dan is er planning mogelijk en kan er een afweging gemaakt worden van alle belangen die er bij de produktie in het geding zijn.

De derde vraag is:

HOE DENKT DE SP HAAR HANDVEST TE VERWEZENLIJKEN?

Dat zal niet vanzelf gaan. Daar zijn we het allemaal over eens. De SP is niet zo naïef te denken dat het opstellen van zo'n Handvest voldoende is om het ook gerealiseerd te krijgen.

Natuurlijk zal er strijd nodig zijn. Tenslotte is de toekomst die wij in het belang van de mensen willen

afdwingen niet hetzelfde als de toekomst die het kapitaal voor ogen heeft. Een langdurige, intensieve strijd is nodig. Maar, zoals een bekend spreekwoord zegt: Ook een mijlenlange weg begint met een eerste stap. Die eerste stap hebben de oprichters van de SP zestien jaar geleden al gezet. We zijn begonnen met het opbouwen van een organisatie. We hebben de partij helemaal vanaf de grond moeten opbouwen, maar terugkijkend op die opbouwfase kunnen we rustig stellen dat we in onze opzet zijn geslaagd. Meer en meer mensen hebben zich bij onze partij aangesloten en het krediet dat de SP onder grote groepen van de bevolking heeft is nog steeds groeiende. Gaandeweg heeft de partij zich ontwikkeld tot een politieke factor en - dat is nog belangrijker - tot een machtig en bruikbaar wapen in handen van de arbeidersklasse.

De regering en het bedrijfsleven willen ons steeds doen geloven dat de mogelijkheden van Nederland en haar bevolking niet verder zouden reiken dan wat ons al vanaf de Tweede Wereldoorlog wordt voorgeschoteld. Wij als SP doen niet mee aan die discussies 'achter de komma'. Wij willen het hebben over de ware machtsverhoudingen in Nederland en dáár verandering in aanbrengen.

"De organisatie van de staat en de overheid moet erop gericht zijn de wil van het volk maximaal tot uitdrukking te brengen. Iedereen boven de 18 heeft het recht om te kiezen en gekozen te worden. Om gekozen te worden moet men kandidaat zijn gesteld door een maatschappelijk verband, zoals een wijk, een bedrijf of organisatie. Volksvertegenwoordigers hebben de plicht regelmatig verantwoording af te leggen aan diegenen die hen kandidaat hebben gesteld. Bij gekonstateerd plichtsverzuim kunnen zij tussentijds uit hun functie worden ontheven. De overheid staat garant voor het recht op vrije meningsuiting, vergadering en organisatie voor elke burger."

Demokratie en socialisme

Woordelijk betekent democratie 'de wil van het volk', maar spote Wim Kan niet ooit gevat: 'Als ik 's morgens de krant opensla, sta ik er versteld van wat ik nu weer wil'. De Nederlandse democratie faalt aan alle kanten en veel mensen maken niet eens meer gebruik van hun kiesrecht. 'Het haalt allemaal toch niks uit', zeggen ze.

In HANDVEST 2000 hebben we de democratie voorop gesteld. Juist onder socialistische voorwaarden bestaat de kans te regeren volgens de wil van het volk. Zonder controle over de economie gaat elk democratisch bestel mank.

Met betrekking tot de in het Handvest genoemde verantwoordingsplicht bestaat er bij u, blijkens uw reacties, heel veel sympathie voor dit punt. Zoals het nu gaat deugt het niet. Politici lijken wel vastgekleefd op de stoelen die ze bezetten. Het ontbreken van een voortdurende verantwoordingsplicht en een terugroeprecht en kandidaatstellingsrecht voor de kiezers wordt ook door u als een ernstig mankement in het huidige bestel aangemerkt.

Een aantal van u wijst erop dat nu veel bestuurders benoemd worden. Ook wij vinden dat een slechte zaak. Het recente gesjacher met burgemeestersposten is daar een voorbeeld van. Bestuursposten zijn er voor de bevolking, niet voor mensen op zoek naar een lukratieve betrekking. We vinden dan ook dat waar mogelijk bestuurders gekozen dienen te worden, van burgemeester tot staatshoofd.

Nogal wat mensen vragen zich af of het niet goed zou zijn de stemplicht weer in te voeren. Volgens ons is het echter beter de gekozenen een plicht op te leggen: de wil van het volk uit te voeren en daarover voortdurend verantwoording af te leggen aan de kiezers. Dan wordt duidelijk dat een 'stem' echt gehoord wordt. En dan zullen de mensen ook weer van hun belangrijke recht gebruik gaan maken.

De kiesleeftijd leggen op 18 jaar is een keuze, en een hele redelijke lijkt ons. Te meer omdat we enerzijds ervan uitgaan dat jonge mensen vroeger en beter betrokken gaan worden bij het reilen en zeilen van de samenleving en zich daarvoor ook meer verantwoordelijk zullen gaan voelen. Anderzijds omdat ook zonder kiesrecht jongeren onder de 18 jaar al serieus betrokken zullen moeten worden bij zaken die hen in het bijzonder aangaan, zoals het onderwijs, voorzieningen in de buurt, vrijetijdsbesteding.

Opmerkelijk velen van u wijzen ons op het referendum, de volksraadpleging tussen verkiezingen door. Vooropgesteld moet worden dat wij vinden dat bestuurders er zijn om te besturen. Die opdracht hebben ze van het volk gekregen. We willen beslist niet naar een 'roept u maar'-demokratie, waar over van alles en nog wat volksstemmingen georganiseerd moeten worden. Desalniettemin kan een tussentijdse volksraadpleging in bepaalde kwesties goed werken. De uitkomst van zo'n referendum moet dan bindend zijn voor de bestuurders.

Is de Nederlandse nationaliteit een voorwaarde voor het hebben van kiesrecht? Wij vinden van wel. Het gaat immers om het kiezen van bestuurders ten dienste van het volk. Het staat een ieder vrij om bij dat volk te behoren: mensen die het niet bevalt kunnen emigreren, mensen van buiten die het daarentegen hier juist wel bevalt, kunnen de Nederlandse nationaliteit aanvragen. Daarmee kiezen ze ook heel nadrukkelijk voor hun toekomst in Nederland. Mensen die die keuze om de een of andere reden niet willen maken (en dus staatsburger van een ander land blijven) weten dat de konsekventie daarvan is dat zij bij verkiezingen geen officiële stem kunnen hebben. Natuurlijk kan iedereen, Nederlander of buitenlander, hier te lande steeds een beroep doen op de rechten die de wet aan de inwoners van het land geeft - zo goed als het land zijn inwoners, Nederlands of buitenlands, mag houden aan de plichten die de wet daarover formuleert.

"Arbeid is de bron van alle rijkdom. Niemand mag zich de eigenaar noemen van de vruchten van de arbeid van anderen. Rigoreus wordt er een einde gemaakt aan alle vormen van uitbuiting. De opbrengst van de gezamenlijk geleverde inspanning valt toe aan de gemeenschap als geheel. Dat betekent dat de overheid de beschikking krijgt over de geldelijke middelen die noodzakelijk zijn om de benodigde voorzieningen te financieren. Grote bedrijven en banken zullen eigendom zijn van de gemeenschap, zodat ook het reilen en zeilen van de economie onder democratische controle wordt gebracht. Planning is dan mogelijk. Behoeftievoorziening zal dan de enige richtlijn zijn voor de produktie. Bedrijven moeten worden geleid door mensen die gekozen zijn door de werkers in dat bedrijf. Ze moeten worden gecontroleerd door een eveneens door het personeel te kiezen vertegenwoordiging. Zowel delfstoffen als land en water zijn eigendom van het volk. De exploitatie, bewerking en gebruik ervan zal onttrokken worden aan het winstbejag van enkelen en geheel ten goede komen aan de gemeenschap."

Socialisme: zuinig en efficiënt

In uw reacties besteedt u uitgebreid aandacht aan dit onderdeel van onze kijk op de toekomst. En terecht. We hebben het over het economische fundament van de maatschappij die ons voor ogen staat. Wanneer dat degelijk en solide is, kan er een echte socialistische samenleving op worden gebouwd.

Via onze economische activiteit, onze zorg om in leven te blijven, bepalen we onze mogelijkheden en onze beperkingen. Maar in het hedendaagse kapitalisme liggen de verhoudingen zó dat we met z'n allen werken, maar slechts enkelen beslissen hóe er gewerkt wordt en wat er met de voortgebrachte rijkdom wordt gedaan.

Zij hebben ook vèrgaande invloed op andere zaken: van investeringen tot milieu, van lonen tot onderwijs. Steeds spelen daarbij de belangen van de kapitaalbezitters de hoofdrol. Maar uiteindelijk is dat kapitaal niets anders dan het resultaat van al het werken van miljoenen mensen. Daarom zeggen we ook dat arbeid de bron van alle rijkdom is. En die rijkdom moet in de toekomst in handen komen van degenen die hem voortbrengen: de werkers dus.

In de hedendaagse produktie zijn we allemaal van elkaar afhankelijk. De een maakt het brood, de ander zorgt voor onderdak, enzovoort. Maar ook binnen de bedrijven bestaat die afhankelijkheid. Soms komen er duizenden handen aan te pas voordat een produkt zijn bestemming bereikt. In zo'n maatschappij is het volstrekt belachelijk en achterhaald dat de dienst uitgemaakt wordt door een kleine club die toevallig in een gouden wieg geboren is.

Als de bedrijven in handen van de gemeenschap zijn, kan er ook veel planmatiger gewerkt worden. We kunnen dan bedrijven vestigen waar dat in verband met de produktie, de werkgelegenheid of het milieu van belang is. We maken dan samen uit waar we de voorrang aan geven. We kunnen rekening houden met gevolgen op lange termijn. Nu wordt er slechts op korte termijn vooruit gekeken - en dan nog met de oogkleppen van de partikuliere winst op.

Uw waarschuwing voor burokratie is op zijn plaats. Maar laat ons niet vergeten hoeveel domme burokratie er juist vandaag de dag is! Denkt u trouwens niet dat wij vinden dat de hele gang van zaken in ons land star vanuit één punt geregeld moet worden! Met name bedrijven zullen zoveel mogelijk hun zaken zelfstandig moeten regelen. Centrale planning geeft echter wel de belangrijke mogelijkheid goede afspraken te maken en grootscheepse verspilling (zoals die nu plaatsvindt) tegen te gaan. Het socialisme is een zuinig en efficiënt systeem!

Zal bij het wegvallen van de concurrentie niet de stimulans wegvallen om voortdurend nieuwe produkten te maken? Als we de zaak verstandig aanpakken niet. En vergeet niet hoe verschrikkelijk negatief de hedendaagse concurrentieslag uitpakt. Hij is letterlijk en figuurlijk moordend. En wat te denken van de enorme verspilling door overbodige reclame? Trouwens voor ons is er in een maatschappij op socialistische basis niets verkeerd aan een gezonde wedijver. Maar bij alles zal samenwerking en niet tegenwerking voorop moeten staan. Daarbij komt nog dat dan in plaats van de creativiteit van de individuele ondernemer de creativiteit van alle werkers ingezet kan worden. Een creativiteit die voortkomt uit de praktijk met de produktie.

Kortom, wij hebben veel vertrouwen in de mogelijkheden van de gewone mensen. Dus ook in bedrijfsleidingen wanneer die door de werkers zelf gekozen worden. Is trouwens niet elk democratisch stelsel op dat principe gebaseerd? Wij willen juist niet dat - zoals nu - de democratie ophoudt bij de poorten van het bedrijf.

U hebt gelijk dat er veel strijd nodig zal zijn om dit punt te verwezenlijken. Maar tegelijkertijd hebben we geen keus als we willen naar een maatschappij voor mensen. Natuurlijk zullen we met harde tegenstand rekening moeten houden. Mensen met geld zullen hun heil misschien elders zoeken. Iedereen mag kiezen waar hij bij wil horen. Maar de gemeenschap heeft het recht de haar toekomstige rijkdom binnen haar eigen grenzen te houden. En verder geldt dat je in ieder geval een fabriek of kantoor niet zomaar op je rug pakt. Wat moet je er trouwens mee als je de kennis en de inzet van de werkende mensen moet missen?

"Een schoon milieu is een absolute voorwaarde voor een menswaardige samenleving. Zorg voor het milieu dient daarom de hoogste prioriteit te hebben. Alleen zo kunnen we garanderen dat er voor toekomstige generaties nog leven mogelijk is. Bedrijven worden verplicht alle aanwezige kennis toe te passen voor maatregelen die de verontreiniging van water, bodem en lucht tegengaan. De vervuiler betaalt."

Een schoon milieu van levensbelang

Het milieuprobleem is niet van vandaag. Voor de arbeiders in de bedrijven heeft het milieuprobleem altijd bestaan. In de chemische industrie waren het de agressieve stoffen, in de mijnen het stof en het mijngas, in de metaal het lawaai, en ga zo maar door. Meestal woonden de arbeiders bij de bedrijven om de hoek, zodat ze ook 's avonds en op de vrije zondag te maken hadden met de overlast van het bedrijf. Niet dat het nu veel beter is, maar soms wordt de indruk gewekt dat het milieuprobleem pas twintig jaar oud zou zijn. Niets is minder waar.

De kern van het milieuprobleem lag toen, en nu is dat niet anders, in de belangentegenstelling tussen het bedrijfsleven en de gemeenschap. De produktie in onze maatschappij is georganiseerd rond het winstbejag van de ondernemer. Produktie vindt niet plaats om de behoefte van de mensen te kunnen bevredigen, maar om winst te kunnen realiseren. Dit betekent dat een ondernemer slechts te maken heeft met zijn eigen bedrijfsbelang en niet met het algemeen belang. Dit leidt ertoe dat bedrijven milieuzorg beschouwen als een kostenpost en daarom proberen de uitgaven ten behoeve van milieumaatregelen zo klein mogelijk te houden.

De overheid, die in alles afhankelijk is van diezelfde bedrijven, weigert daar iets aan te doen. En dit heeft weer tot gevolg dat bodem, water en lucht nog dagelijks verder worden vervuild. Bij meer en meer mensen begint nu het besef door te dringen dat het zo niet langer door kan gaan. Mensen schrikken als ze horen dat waterputten voor de drinkwatervoorziening gesloten moeten worden omdat het grondwater vervuild is geraakt als gevolg van vervuiling. Affaires als Lekkerkerk en Alphen aan de Rijn maken plotseling aan iedereen duidelijk hoe ernstig de situatie eigenlijk is. Velen vragen zich af: Wat laten wij voor een wereld achter voor de generatie na ons?

Inderdaad, de tijd dringt. De tijd is voorbij dat milieu iets was voor de geitenwollen-sokken-mensen. De situatie vereist snel handelen. Het is ook om die reden dat de SP vanaf haar oprichting zoveel energie heeft gestoken in het opsporen en achtervolgen van de grote vervuilers.

Het milieu heeft altijd een zelfreinigend vermogen gehad. Dit zelfreinigend vermogen dreigt steeds meer verloren te gaan als gevolg van de vèrgeaande verontreiniging met chemische stoffen en zware metalen.

Deze vervuiling is niet een gevolg van technische onmacht om er iets aan te doen. Technisch gezien kunnen we de vervuiling uitstekend aan. We zijn in staat om de reeds toegebrachte schade te herstellen en verdere vervuiling tegen te gaan. Maar hoewel met de mond door de heersende politiek de zorg om het milieu wel steeds wordt beleden, gebeurt er in de praktijk hoegenaamd niets. De vervuilers worden met fluwelen handschoenen behandeld en betalen hoeven ze nooit. Nee, de gemeenschap mag steeds voor de kosten opdraaien, door middel van milieuheffingen en andere belastinggelden.

Al vaker heeft de SP, ook als het over het milieu gaat, gewaarschuwd voor het wegvallen van de interne Europese grenzen in 1992. De regering zal dan in staat zijn om met de dreiging van de werkloosheid (vertrek van bedrijven naar andere Europese landen) nog grotere vrijheid voor het kapitaal door te drukken. En dit alles verder ten nadele van het milieu.

Het is een illusie te denken dat het milieuprobleem opgelost kan worden zonder de machtsvraag te stellen. Zonder het wijzigen van de machtsverhoudingen in het voordeel van de gewone mensen, de gemeenschap als geheel, zal het niet lukken. Daarom ook het Handvest 2000. Op naar een schoon Nederland. Op naar het jaar 2000.

"De overheid garandeert aan iedereen werk. Naast een recht op werk is er ook een plicht tot werken voor wie daartoe in staat is. Iedereen ontvangt voor het werk een redelijke beloning. Het principe 'loon naar werken' zal in alle gevallen worden toegepast. Het hoogste salaris bedraagt niet meer dan het driedvoudige van het laagste. Iedereen levert naar vermogen een bijdrage aan de gemeenschappelijke rijkdom waaruit de gemeenschap de noodzakelijke voorzieningen kan betalen. Er wordt slechts één belasting geheven: inkomstenbelasting.

Iedere burger die door omstandigheden niet in staat is om in zijn of haar levensonderhoud te voorzien kan aanspraak maken op door de overheid gegarandeerd inkomen en sociale zekerheid. Dit is geen gunst, maar een recht."

Loon naar werken

Velen van u hebben gereageerd op dit onderdeel van het Handvest over werk, inkomen en sociale zekerheid. En dat ligt eigenlijk ook wel voor de hand gezien de huidige gang van zaken in ons land met betrekking tot deze punten. Graag gaan wij nader in op uw reacties. Al hopen wij dat u begrijpt dat we niet op àlle reacties kunnen ingaan. Later komen we nogmaals uitvoerig op dit onderwerp terug.

Allereerst het punt van 'werk' en 'werken'. De geschiedenis van de mens en de geschiedenis van de strijd met en soms tegen de natuur. Om in zijn behoefte te kunnen voorzien moet de mens zich inspannen. We moeten de natuur veranderen, naar onze hand zetten om er vervolgens letterlijk en figuurlijk de vruchten van te kunnen plukken. Dat is altijd zo geweest en zal voorlopig ook nóg wel zo blijven.

Zorgde men vroeger alleen voor zichzelf en z'n familie, de huidige economie kent een vèrgaande specialisatie. Iedereen levert een specifieke bijdrage aan de gezamenlijke rijkdom.

Niemand mag het recht ontzegd worden zijn of haar bijdrage te leveren. Niemand mag het stempel 'onbruikbaar' of 'overbodig' worden opgeplakt. Wij zijn van mening dat dit ook geldt voor de mensen die nu om welke reden dan ook wel buitengesloten zijn. Momenteel zitten ruim 700.000 mensen in de WAO; een even groot aantal als de officieel geregistreerde werklozen. Voor beide groepen mensen geldt dat ook zij een bijdrage aan onze economie kunnen en moeten leveren. Voor wat de mensen met een of meerdere beperkingen betreft vanzelfsprekend in aangepaste vorm. Nu zijn deze mensen overgeleverd aan de willekeur van de regering en doet men er alles aan hen het idee te geven dat ze blij moeten zijn dat de gemeenschap hen onderhoudt.

ovendien, de gemeenschap heeft ieders bijdrage (werk) meer dan nodig. Er is een groot tekort aan verpleegsters, er is een groot tekort aan gezins- en bejaardenverzorgsters; het onderwijs kan nog veel mensen gebruiken. En wat te denken van de bouw (woningnood) en de milieuzorg? Allemaal werk dat nu vaak blijft liggen.

Over de technische vooruitgang zijn wij heel duidelijk. Op de eerste plaats is die niet tegen te houden en op de tweede plaats zijn wij daar erg blij om. Want wij leven tenslotte niet om te werken, maar werken om te leven. Dit betekent dat we ons kunnen verheugen op een toekomst waarin we meer en meer van het werk kunnen overlaten aan machines en computers. Welk een vrijheid staat ons dán te wachten. Onder de huidige verhoudingen lijkt dat nog een utopie, want nu betekent automatisering vrijwel altijd werkloosheid en armoede. Hierin ligt dan ook een van de wezenlijke verschillen tussen de beperkingen van het kapitalistisch systeem en de socialistische mogelijkheden.

Het doel waarnaar wij streven is een maatschappij waarin iedereen geeft naar zijn mogelijkheden en neemt naar zijn behoefte. Maar ook wij beseffen dat dat nu nog geen zinnig uitgangspunt kan zijn voor het tot stand brengen van een socialistische economie. Het beste alternatief is 'loon naar werken'. Hoe vaak hoor je mensen niet terecht zeggen: 'Ik verdien genoeg, maar ik krijg zo weinig'. Iemand schreef ons: 'Wat is het verschil tussen de handen van een stratemaker en de hersenen van een professor?' Dat verschil kan nooit zo groot zijn dat het het enorme verschil in inkomen van nu rechtvaardigt. Daarom stellen wij ook: het hoogste inkomen zal nooit meer dan het drievoudige zijn van het laagste.

Inkomen en sociale zekerheid willen wij aan iedereen garanderen. Aan de een omdat hij er ook voor werkt en aan de ander omdat hij een medemens is die ofwel zijn bijdrage al heeft geleverd (de ouderen) ofwel daartoe niet in staat is, bijvoorbeeld in verband met een handicap. Wij beschouwen dit als een uitingsvorm van beschaving en zeggen daarom ook dat deze gegarandeerde sociale zekerheid geen gunst is maar een recht.

"De overheid verplicht zich tot het leveren van een uiterste inspanning ten 66 behoeve van de ouderen in de samenleving. Waar enigszins mogelijk moeten zij in staat worden gesteld om in hun eigen omgeving te blijven wonen en functioneren. Wanneer dit niet kan, dan dient de overheid te zorgen voor voldoende plaats en verzorging in tehuizen. Vrijwillige pensionering met 55 jaar."

De ouderen horen erbij

De generatie ouderen in Nederland van dit moment bestaat uit mensen die de Tweede Wereldoorlog zeer bewust hebben meegemaakt en die na de oorlog hebben bijgedragen aan de wederopbouw. De meesten van hen hebben geen gemakkelijke periode achter de rug. De strijd om het bestaan moest door hen letterlijk geleverd worden. Het zijn deze mensen die van Nederland hebben gemaakt wat we nu hebben: een land met zeer vele mogelijkheden, een land zelfs waarin ons Handvest 2000 gerealiseerd kan worden. Het is om die reden dat er in het Handvest zo overduidelijk aandacht wordt besteed aan de belangen van de ouderen onder ons.

Binnen het huidige systeem schijnt het volgende uitgangspunt te gelden: 'Je kunt met werken een bijdrage leveren aan de winstcijfers van de bedrijven of je telt gewoon niet meer mee.' Want de werklozen en WAO'ers moeten elk jaar rekenen op verslechteringen, gehandicapten krijgen minder zorg, in het onderwijs is minder aandacht voor de kinderen die het moeilijk kunnen bijbenen, ouderen en zieken worden bij voorkeur opgeborgen in tehuizen. De SP is een falikante tegenstander van deze politiek. Voor wat de verdeling van het werk betreft hebben wij in onze vorige reactie al onze mening verder toegelicht. Nu stellen wij duidelijk dat mensen niet beoordeeld dienen te worden op de betekenis die zij hebben voor de verlies- en winstrekening van het bedrijfsleven. Wij staan een maatschappij voor die is gebaseerd op solidariteit, dat wil zeggen een maatschappij waarin voor iedereen een goed en zeker bestaan is weggelegd en waarin de benodigde financiën daarvoor door iedereen gezamenlijk worden opgebracht.

Wij zijn niet voor betutteling van ouderen; sterker nog: we zijn daartegen. Ouderen zijn uitstekend in staat hun boontjes te doppen. Maar wat we nu vaststellen is dat ouderen de kans om voor zichzelf te zorgen en voor zichzelf op te komen meer en meer is ontnomen. Oma moet sparen en nog eens sparen om alleen nog maar de reis met de trein naar dochter en kleinkind te kunnen maken; laat staan wat ze zich moet ontfemen om dan ook nog een kadootje te kunnen meenemen voor de kleine Kevin.

Wij zijn er voorstander van dat ouderen in hun eigen omgeving kunnen blijven leven en functioneren. En dat is geen gunst van de gemeenschap. Ouderen hebben na hun 55e hun betekenis voor de gemeenschap niet verloren. Integendeel. Zij kunnen zich met hun grote levenservaring nog prima dienstbaar maken. Bijvoorbeeld in het onderwijs en in de verzorging. Daarnaast zijn hun levenslessen onmisbaar in de opvoeding van de jongere generatie. Zij zijn in staat om de jongeren historisch besef bij te brengen.

Sommigen vragen ons: Is vrijwillige pensionering met 55 wel te betalen? Ons antwoord daarop is: Ja. Op de eerste plaats zijn er genoeg jongeren die de arbeidsplaatsen die daardoor vrijkomen kunnen opvullen en op de tweede plaats zal de automatisering in de toekomst alleen nog maar sneller gaan, zodat we hetzelfde welvaartspeil kunnen garanderen met minder arbeidskracht. Het punt waar het om

gaat is de realiteit van nu en onze overtuiging dat het zo niet langer kan. Hoe vaak gebeurt het niet dat mensen vanaf hun veertiende in de produktie hebben gestaan en wanneer ze met pensioen gaan 40 á 50 jaar hebben gewerkt. Vrouw, kinderen en kleinkinderen verheugen zich in de fijne oude dag die ze tegemoet gaan. Maar dan, veel eerder dan verwacht, komt vader te overlijden: uitgeput en helemaal opgebrand als gevolg van een te arbeidzaam leven. Wij beschikken nu over de welvaart om aan dit onrecht een eind te maken. Laten we het dan ook doen.

"Alle mensen hebben recht op gezondheidszorg. Alle voorzieningen zijn gratis.

Dit kan, omdat de zorg is gebaseerd op solidariteit en dus betaald kan worden uit de algemene inkomsten van de overheid. Iedereen in de gezondheidszorg, dus ook artsen en specialisten, werken in loondienst. De gezondheidszorg in al haar onderdelen zal worden bevrijd van de omklemming door de commercie. In de gezondheidszorg dient de mens centraal te staan en niet het winstbejag. Met name de preventie in de gezondheidszorg zal meer aandacht krijgen. Dit betekent dat de strijd wordt aangeboden met ongezonde woonomstandigheden en onveilige situaties op het werk, in het verkeer en elders. Er zal meer aandacht besteed worden aan het vroegtijdig opsporen van ziekten. Dit kan onder andere door middel van een periodieke gezondheidstest."

Voorkomen is beter

Gezondheid is het kostbaarste bezit dat een mens kan hebben. Niet iedereen is daar altijd van doordrongen, maar op het moment dat je met ziekte wordt geconfronteerd des te meer. Het is als met tandpijn: alleen op de momenten dat je het hebt, besef je hoe prettig het is als je het niet hebt.

Zolang de partij bestaat heeft zij beseft wat voor een grote betekenis alle mensen hechten aan hun gezondheid en daarmee natuurlijk ook aan de gezondheidszorg. Maar zoals in de meeste gevallen, wordt ook de gezondheidszorg beheerst door strenge economische wetten in plaats van door menselijke normen. We doelen dan op de financiële belangen van de farmaceutische industrie en de bedrijven die de technische apparatuur leveren. We doelen op het feit dat nogal wat artsen en specialisten hun werk beschouwen als een ideale mogelijkheid om snel rijk te worden. We doelen ook op de kwakzalvers die er steeds weer in slagen om zieke mensen te misbruiken voor hun belachelijke ideeën en winsthonger. Daar komt nog bij dat ook de overheid niet te overtuigen valt van de noodzaak van een gezondheidszorg voor iedereen en gebaseerd op solidariteit. De maatregelen van de laatste jaren maken dat wel duidelijk. Ook de pas door de Tweede Kamer overgenomen plannen van de kommissie-Dekker veranderen daar niets aan. Integendeel. Met de aanneming van die plannen is de eerste stap gezet op een hellend vlak dat uiteindelijk zal leiden tot een gezondheidszorg van goede kwaliteit, maar dan slechts voor de rijken.

Wij staan op het standpunt dat de gehele gezondheidszorg bevrijd moet worden van de omklemming door de kommerce. Niet de winst van enkelen dient centraal te staan, maar het gezondheidsbelang van allen. Alle mensen lopen de kans ziek te worden; wat ligt er dan meer voor de hand dan dat we ook aan alle mensen het recht toekennen op een goede gezondheidszorg en dat we de kosten daarvan

eerlijk onder elkaar verdelen. De suggestie van velen van u dat ook artsen in loondienst horen te zijn, hebben we overgenomen.

Nederland heeft allang niet meer de beste gezondheidszorg ter wereld. Sterker nog: we zakken steeds verder weg op de internationale ranglijst. We behoren ook al lang niet meer tot de landen waar procentueel aan gezondheidszorg het meeste wordt uitgegeven. Met name de gewone mensen worden daar het slachtoffer van. U kunt dat dagelijks zien en misschien wel zelf ondervinden. De SP wil daaraan iets doen.

De 'gezondheidszorg' zoals we die nu kennen is eigenlijk 'ziekenzorg'. Pas als mensen met klachten komen, worden ze interessant voor de medische 'industrie'. Wij zijn van mening dat er veel meer aandacht zou moeten worden besteed aan het voorkómen van ziektes, aan preventie. Dat kan door het aanpakken van onveilige situaties op het werk en in het verkeer en door het aanpakken van ongezonde woon- en andere omstandigheden waarin mensen verkeren. En het kan tevens door een periodieke (bijvoorbeeld éénmaal per jaar) gezondheidstest voor iedereen. Je bent dan in staat om ziekten in een vroegtijdig stadium op te sporen en daardoor tevens in staat om veel menselijk leed en onnodig hoge kosten te voorkomen. Op naar een maatschappij met een goede gezondheidszorg voor iedereen en gebaseerd op solidariteit. Op naar het jaar 2000.

"Goede huisvesting is een eerste recht en een voorwaarde voor een menswaardig bestaan. Daarom hebben alle mensen recht op een betaalbaar huis van goede kwaliteit. Grootschalig huisbezit, slechts met het doel er winst mee te maken, wordt verboden. De overheid dient zorg te dragen voor voldoende voorzieningen, zoals buurthuizen, groen en speelgelegenheid in de woonbuurten. De bewoners van buurten en wijken moeten via gekozen vertegenwoordigingen vergaande invloed krijgen op de gang van zaken in hun eigen buurt of wijk."

Meer dan een dak boven je hoofd

Huisvesting is meer dan alleen een dak boven je hoofd. Natuurlijk, de mens heeft bescherming nodig tegen regen en kou, maar huisvesting is meer dan dat. Een huis hebben wil ook zeggen dat je een plaats hebt, die je wel of niet met anderen deelt. Een plaats dus waar men zich kan terugtrekken, omringd door een zelf-gekozen inrichting en met eigen spulletjes. Het is de plaats waar de kinderen hun eerste stapjes zetten, waar gegeten wordt, TV gekeken; kortom een plaats waar mensen, al of niet in huwelijksverband, samenleven. Een plaats waar men zich thuis voelt, waar men thuis is. Daarom zeggen wij in het Handvest ook dat een goede huisvesting een eerste recht is. Simpelweg omdat het een voorwaarde is voor een menswaardig bestaan.

Toch moeten we vaststellen dat dat 'eerste recht' voor veel mensen helemaal niet is gegarandeerd; of dat mensen worden gedwongen daar zeer grote offers voor te brengen.

Zoals vrijwel alles in deze maatschappij is ook de volkshuisvesting in handen van degenen die deze behoeftevoorziening beschouwen als een middel om snel rijk te worden. De SP vindt ook dat dáárin de kern van het probleem ligt. Dat is ook de reden voor de jaarlijks steeds weer terugkerende huurverhogingen. Dat is ook de oorzaak van het feit dat zovelen wonen in slecht onderhouden huizen.

Wij zijn van mening dat de vervulling van dit eerste recht voor iedereen moet worden onttrokken aan diegenen die dat recht slechts willen gebruiken voor hun eigen winstbejag. De volkshuisvesting is een zaak van en voor ons allen; en wat ligt er dan meer voor de hand dan dat de overheid, onze overheid de verantwoordelijkheid neemt voor de gehele volkshuisvesting in al haar facetten?

De vaste lasten van gezinnen worden voor het overgrote deel bepaald door de kosten van wonen (huren of rente en aflossing), gas, water en licht, verzekering, onroerend-goedbelasting en andere heffingen. Die vaste lasten maken meestal meer dan 40 procent uit van de bestedingen. Dat is een schandelijke zaak. Als je dat bovendien afzet tegen de geboden kwaliteit van de woning en de woonomgeving dan wordt het probleem alleen nog maar schrijnender zichtbaar. De SP wil hier iets aan doen. Al jarenlang voeren we met name ook in wijken en buurten acties tegen dit onrecht.

Buurten moeten een afspiegeling zijn van onze hele gemeenschap. Daarmee bedoelen we dat ouderen niet moeten worden weggestopt in bejaarden- en verpleegtehuizen. Ook voor gehandicapten geldt dat ze bij voorkeur in hun eigen woonomgeving moeten kunnen blijven wonen. Dat betekent dat er veel meer bejaardenwoningen moeten komen en dat er dan ook maatregelen moeten worden genomen in verband met de verzorging van deze ouderen. De experimenten die er zijn geweest met het in woonwijken opnemen van lichamelijk en geestelijk gehandicapte mensen zijn zeer positief te noemen. Zowel voor de gehandicapten als voor de omwonenden. Ook hiervoor geldt natuurlijk dat dat in kleine verbanden moet gebeuren en goed begeleid.

Tot slot nog een opmerking over de betrokkenheid van de mensen bij hun eigen buurt. Over het algemeen is die groot te noemen, maar de overheid doet daar niets mee. Sterker nog: die vindt het eigenlijk alleen maar lastig wanneer mensen zich bemoeien met de gang van zaken in hun buurt.

Wij zijn echter van mening dat mensen een vèrgaande bevoegdheid moeten krijgen als het gaat om dit soort zaken. Dat kan via gekozen vertegenwoordigingen. Zo zou weer het oude verband in de buurt kunnen worden teruggebracht, maar dan in een moderne vorm. Naar ons idee is dat ook het enig afdoende middel tegen de groeiende kleine kriminaliteit en vernielingen. Wanneer mensen verantwoordelijk zijn voor hun eigen buurt, dan zullen ze die verantwoordelijkheid ook aankunnen en in staat blijken van elke buurt een goede woongemeenschap te maken.

"Iedereen heeft recht op onderwijs. Alle nivo's van onderwijs moeten voor iedereen daadwerkelijk bereikbaar zijn. Eventuele selectie dient plaats te hebben op grond van kwaliteiten. Alle financiële belemmeringen dienen te worden opgeruimd en daarom is het onderwijs gratis. Het doel van het onderwijs moet zijn het bijbrengen van kennis, en van waardering en respect voor medemens, cultuur en wetenschap; vrijheid en vrede. Het onderwijs dient op de eerste plaats gericht te zijn op de bijdrage die afgestudeerden aan de gemeenschap kunnen leveren. Scholen en universiteiten dienen midden in het leven te staan en niet los van het praktische werk in de produktie en de dienstverlening. Het beste onderwijs is het onderwijs dat een evenwicht tot stand brengt tussen theoretische kennis en de toepassing van die kennis in de U werkelijkheid door middel van aangeleerde vaardigheid."

Goed onderwijs noodzaak

De Batavieren kenden geen scholen zoals wij die kennen. Natuurlijk hadden ze wel een bepaalde vorm van onderwijs, in de zin van kennisoverdracht. Kinderen leerden ook toen al spelenderwijs hoe de wereld en de natuur in elkaar zaten. Weliswaar op een laag nivo, maar voldoende om later als volwassen mens in het verkeer tussen de leden van de stam te kunnen functioneren. Ook normen en waarden werden overgebracht van generatie op generatie. Toen al met de methode 'straffen en belonen'.

Kennisoverdracht en het aanleren van normen en waarden maken dat er een cultuur en in laatste instantie een volk kan ontstaan. Zo ontstond er na verloop van generaties een cultureel 'thuis' voor de bewoners van een bepaald stuk land.

Naarmate de gezamenlijke kennis van de mens over de natuur en de wetmatigheden die haar beheersen toenam, nam ook het belang toe om in het bezit te zijn van die kennis. De juiste kennis op het juiste moment kan je namelijk een onoverbrugbare voorsprong geven op je tegenstander of konkurrent. Eeuwen en eeuwen is die belangrijke kennis voorbehouden geweest aan slechts een kleine groep mensen, de klasse die de economische macht in handen had. Aan de mensen die deel uitmaakten van de klasse van uitgebuitenen werd slechts onderwijs gegeven voor zover dat nodig was om hen produktief te maken. Dat was het enige criterium.

Onderwijs voor alle kinderen is pas in deze eeuw van de grond gekomen. En dat had alles te maken met de mechanisering van de industrie. Bedrijven hadden geschoolde metaalbewerkers, schilders en timmerlieden nodig; maar ook ingenieurs en boekhouders. Iedereen moest leren lezen en schrijven om functioneren in de samenleving mogelijk te maken. Vroeger konden mensen er nog in slagen om alleen maar gewapend met een flinke dosis gezond verstand en levenservaring een goed bestaan op te bouwen. Die tijd ligt definitief achter ons. Onderwijs moet. Voor iedereen.

De zorg van de overheid voor de ontwikkeling van de toekomstige volwassenen lijkt nu echter steeds verder af te nemen. Talloze bezuinigingsmaatregelen zijn de laatste jaren op het onderwijs losgelaten; allemaal maatregelen die rechtstreeks hebben geleid tot verslechtingen in het onderwijs. Zoals we tegenwoordig spreken van 'moderne armoede', zullen we ook te maken krijgen met 'modern analfabetisme'.

Neem het speciaal onderwijs. Onder andere door de bezuinigingen op het basisonderwijs zijn onderwijzers steeds minder in staat kinderen die achterblijven bij te spijkeren. Daardoor neemt de druk op bijvoorbeeld de LOM- en MLK-scholen steeds verder toe. Die kunnen echter, eveneens als gevolg van de bezuinigingen, het groeiende aanbod niet aan. Gevolg daarvan is dat kinderen definitief tussen de wal en het schip vallen.

Voorwaarde voor een volwaardig deelnemen aan de maatschappij is dat mensen onderwijs genieten, vaak ook nog op latere leeftijd. Inhoudelijk zou naar de mening van de SP het onderwijs ook anders kunnen en moeten. Dus niet alleen méér onderwijs, maar ook béter. Het onderwijs speelt zich nu teveel af los van het werkelijke leven; het staat te geïsoleerd. Dit, terwijl toch juist liet onderwijs geschikt gemaakt moet worden voor een algehele opvoeding van de jeugd. Naast opbouw van feitenkennis en denkvermogen, heeft het onderwijs ook een taak op het gebied van het overbrengen van waarden, zoals medemenselijkheid en respect voor vrijheid en vrede, en moet zij de jeugd weerbaar maken en historisch besef bijbrengen.

De onderwijspolitiek van ons land is echter een geheel andere. Steeds meer dreigt het onderwijs weer iets van de elite te worden. Omdat de industrie en de dienstverlening steeds minder mensen nodig hebben, lijkt de noodzaak weggevallen om álle mensen een goede opleiding te geven. Het zal duidelijk zijn dat de SP zich fel zal verzetten tegen deze kortzichtige visie, die ertoe zal leiden dat er een kaste van 'moderne analfabeten' wordt gekweekt.

"Elke inwoner van Nederland heeft recht op veiligheid. Kriminaliteit in al zijn vormen wordt bestreden. Tegelijkertijd zal het recht op een goed en zeker bestaan die kriminaliteit sterk doen afnemen. De wetgevende en de justitiële macht zijn er om het volk te dienen. Dat wil zeggen dat de wetten te allen tijde de belangen van het volk als uitgangspunt moeten hebben en dat de justitiële macht streng op de naleving van die wetten moet toezien. Straffen zijn daarbij onvermijdelijk. Naast bescherming van de samenleving dienen straffen op de eerste plaats heropvoeding te beogen, om crimineel gedrag in de toekomst tegen te gaan."

Recht op veiligheid

De regering heeft besloten meer geld ter beschikking te stellen voor het inschakelen van rechercheurs voor de controle van steuntrekkers, maar heeft aanzienlijk bezuinigd op de financiële onderzoeksteams die belast zijn met het opsporen van de gróte fraude.

Uit een onderzoek is gebleken dat in 1985 twee van elke drie ondernemers zich schuldig maakten aan fraude. Gemiddeld voor f 10.000,-; de grote meer en de kleine minder. En wat te denken van affaires als ABP? En het schoonmaakbedrijf Booy Clean, dat in 1984 een veroordeling wegens het illegaal lozen van chemische afvalstoffen mocht afkopen met een half miljoen. Twee voorbeelden die aangeven dat 'recht' in Nederland vaak 'krom' is.

In het Handvest schrijven wij dat de wetgevende macht (Eerste en Tweede Kamer en regering) en de justitiële macht (rechters, officieren van justitie, politie) er moeten zijn om de belangen van het volk te dienen. We bedoelen daarmee dat er naast een garantie voor maximale individuele vrijheid ook garantie moet zijn dat mensen zich niet kunnen verrijken over de rug van anderen en inbreuk plegen op de vrijheden en belangen van medeburgers of de gemeenschap als geheel.

Kriminaliteit staat gelijk aan a-sociaal gedrag. Maar wat wij a-sociaal gedrag noemen is afhankelijk van de waarden en normen die de gemeenschap hanteert. En die waarden en normen veranderen konstant. Blijft de vraag: waar komt crimineel, a-sociaal gedrag vandaan?

Dat is een moeilijke vraag en een eensluidend antwoord is er niet op te geven. Maar als SP willen wij er het volgende over zeggen: Een a-sociale maatschappij brengt meer kriminaliteit voort dan een maatschappij waarin bepaalde waarden nog wèl tellen en waarin de mensen niet als los zand aan elkaar hangen, maar waar samenhang is tussen de dingen en de mensen.

Nu is de hedendaagse ontwikkeling precies andersom. Meer en meer mensen zijn op zichzelf komen te

staan, los van de rest, geïsoleerd. Daarbij komt dat velen, vooral ook jongeren, zich aan hun lot overgelaten voelen. En één ding staat vast: je kunt de ontwikkeling van de mensen niet los zien van hun omgeving. Als je mensen dus wilt veranderen, zul je hun omgeving moeten veranderen.

Als het bedrijven toegestaan wordt massaal gebruik te maken van uitzendkrachten, oproepkrachten; kortom als ze in staat gesteld worden om mensen te gebruiken als wegwerpartikelen, dan moet je niet verstoeld staan dat sommigen van deze mensen zich (terecht) miskend gaan voelen en 'hun maatregelen nemen'. Vaak niet bewust als een daad van protest (dat zou beter zijn), maar onbewust als een daad van zelfbehoud. Het is inderdaad waar dat onder mensen die om een of andere reden buiten de maatschappij zijn komen te staan, 'kleine' kriminaliteit vaker voorkomt dan bij anderen. (We hebben het dan even niet over de witte-boorden-kriminaliteit.)

Een maatschappij voor mensen, die alle mensen een goed en zeker bestaan verschaft, kan ook van haar burgers eisen dat zij een bijdrage leveren aan de opbouw. Sterker nog: mensen zullen gemotiveerd zijn die bijdrage te leveren. Daar komt bij dat mensen zich in zo'n maatschappij eerder geroepen zullen voelen korrigerend op te treden wanneer dat nodig is. Nu hebben mensen vaak het gevoel: Laat de overheid, de politie dat maar opknappen.

Tot slot nog iets over de straffen. In de tekst van het Handvest staat dat straffen onvermijdelijk zijn. En dat is ook zo. Wel moet gesteld worden dat straffen een doel moeten hebben. Alleen maar vergelding werkt niet. Van de mensen die in 1977 voor inbraak werden veroordeeld was 70 procent binnen zes jaar weer terug binnen de gevangensmuren.

Wij staan op het standpunt dat straffen natuurlijk genoegdoening voor het slachtoffer mogen/moeten inhouden, maar daarnaast heb je het aspect van: 'Hoe moet het verder met de dader?' Wij zijn niet voor slappe aanpak, integendeel, maar de vraag moet wel beantwoord worden: Hoe kunnen we voorkomen dat de misdadiger van vandaag de misdadiger van morgen wordt?

Naar ons idee kan dat alleen maar door enerzijds heropvoeding, het bijbrengen van het besef dat a-sociaal gedrag niet getolereerd wordt en anderzijds door de maatschappij, de samenleving zodanig te veranderen dat aan iedereen een menswaardig bestaan kan worden gegarandeerd.

"Genoeg mogelijkheden tot vervoer zijn een vorm van vrijheid. Daarom zal er een fijnmazig en goedkoop net van openbaar vervoer tot stand gebracht worden. Een van de gevolgen van dit goede openbaar vervoer is dat het particuliere autobezit zal afnemen. Er moeten voldoende veilige fietspaden komen."

Vervoer voor iedereen

Nederland slibt dicht. De lengte van de files neemt hand over hand toe. Files met een totale lengte van 200 km zijn allang geen uitzondering meer. Er hoeft maar iets te gebeuren, mist of een aanrijding, en onmiddellijk ontstaan er op allerlei plaatsen lange rijen auto's.

Ons wegennet heeft steeds meer moeite het aanbod te verwerken, met name in de spitsuren. Een van de oorzaken is dat het woon-werk-verkeer enorm is toegenomen. Mensen worden verplicht (door het verruimde begrip 'passende arbeid') om letterlijk óveral werk te accepteren. Daarbij komt dat bedrijven steeds zoveel mogelijk de Randstad en andere reeds bestaande bedrijvenconcentraties opzoeken. En dan is er natuurlijk het feit dat het openbaar vervoer vaak geen reëel alternatief is.

Onder druk van de autofabrikanten, de oliemaatschappijen, RAI en ANWB hebben regering en parlement na de Tweede Wereldoorlog zoveel mogelijk vrij baan gegeven aan het particuliere autobezit en autovervoer. Daarbij is de betekenis van het openbaar vervoer steevast onderschat en ondergewaardeerd. Gevolg is dat deze voorziening hopeloos achter loopt, zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht.

Anderzijds is het autobezit en autogebruik enorm toegenomen. We komen nu op een punt dat er fundamentele keuzes gemaakt moeten worden. Ook in verband met de schade voor het milieu door een al te intensief autogebruik.

Aan de ene kant zal de vrijheid van vervoer gegarandeerd moeten worden, juist ook in verband met de economische bedrijvigheid en aan de andere kant zal er een oplossing moeten komen voor de problemen waarvoor we ons nu gesteld zien.

Natuurlijk is het een vorm van enorme verspilling als al die motortjes in al die auto's moeten draaien om een groep mensen van de ene plaats naar de andere te brengen, als dat ook gezamenlijk kan. Momenteel is gebruik maken van openbaar vervoer voor veel mensen geen echt alternatief. De redenen zijn duidelijk: te duur, slecht georganiseerd en overvol.

Wanneer het openbaar vervoer beter zou zijn georganiseerd, dat wil zeggen betere aansluitingen, inzetten van meer materieel, meer diensten dus, meer service, dan zou het voor veel mensen veel interessanter worden gebruik te maken van de trein, de bus, de tram of de metro. Wanneer daardoor daadwerkelijk meer mensen gebruik zouden gaan maken van het openbaar vervoer, zou dat voor de maatschappij als geheel een enorme besparing kunnen opleveren (minder brandstofgebruik, minder wegen en dus ook minder onderhoud, minder schade aan het milieu, minder ongelukken). Als gevolg daarvan zou de prijs voor het openbaar vervoer ook drastisch omlaag kunnen. En dat zal ook wel moeten, want voor veel mensen is de prijs vaak het grootste bezwaar tegen het openbaar vervoer. Wat hier gesteld wordt met betrekking tot het personenvervoer geldt natuurlijk ook voor het goederenvervoer.

Voor velen is vervoer een vanzelfsprekendheid. Maar steeds meer wordt duidelijk dat dat wel eens drastisch kan gaan veranderen. De wal dreigt het schip te keren. De burgers én bedrijven ondervinden daarvan de nadelen. En het zijn de bedrijven die de regering onder druk zetten om die arbeider die ook in een autootje rijdt, van de weg af te krijgen. Hetzij door verbodsbepalingen, hetzij door het verhogen van accijnzen en belastingen. Daarnaast wil men steeds maar méér wegen, méér tunnels (nota bene in particuliere handen), méér bruggen en een hoge-snelheidsspoorlijn van Amsterdam naar Parijs. Het wordt steeds duidelijker dat zo'n beleid de werkelijke oplossing van het probleem niet dichterbij brengt.

Het gaat erom dat de in het Handvest bedoelde vrijheid van verplaatsen voor álle mensen wordt veilig gesteld. In de huidige stand van de ontwikkeling betekent dat op de eerste plaats: een fijnmazig en goedkope vorm van openbaar vervoer.

"De organisatie van de land- en tuinbouw en de veeteelt moet een gemeenschapstaak worden. Boeren dienen niet langer afhankelijk te zijn van banken en leveranciers. Zij werken voor een goed loon en genieten rechtszekerheid. Dit is de beste garantie voor voldoende goed voedsel en tevens een schoon milieu. Bewoners van steden moeten genoeg levensruimte krijgen en mensen op het platteland moeten niet verstoken raken van belangrijke voorzieningen: De tegenstelling tussen stad en platteland moet zoveel mogelijk worden opgeheven."

Boeren in gemeenschap

Voor de Tweede Wereldoorlog hadden de meeste boeren een gemengd bedrijf, dat wil zeggen: naast hun vee (koeien, varkens en kippen) hadden ze ook nog land waarop ze allerlei granen en groenten verbouwden. In die tijd werkten de boeren in harmonie met de hun omringende natuur. Toen was ook bij alle betrokken partijen nog het besef aanwezig dat voor voldoende en goed voedsel in lengte van jaren het noodzakelijk was om die harmonie in stand te houden. Na de Tweede Wereldoorlog werd het snel anders.

Onder invloed van de mechanisatie nam de omvang van de bedrijven toe en hun aantal af. Bovendien ging men zich meer en meer specialiseren. De veeteelt en de landbouw werden uit elkaar gehaald en konden elkaar niet langer van dienst zijn. Voor de veehouderij waren de produkten van de landbouw snel te duur. Veevoer moest voortaan worden geïmporteerd vanuit de Derde Wereld. Dat was goedkoper. De handel in dat veevoer kwam in handen van korporaties en andere grote bedrijven. En de veehouderij, later de intensieve veehouderij, kon zijn mest niet meer kwijt aan de landbouw omdat er veel te veel van kwam, maar ook omdat het intensieve gebruik van de landbouwgronden kunstmest verlangde, om technische en economische redenen.

Als SP willen wij niet 'terug naar de natuur' in de zin van terug naar de periode van vóór de Tweede Wereldoorlog, want dat is om méér dan een reden onzin. Het kan niet, we kunnen bijvoorbeeld de ruilverkaveling niet terugdraaien, maar het is bovendien ook erg onvoordelig.

Het gaat erom dat we de land- en tuinbouw en de veeteelt gaan zien als gewoon een vorm van industriële activiteit. In feite is het al een industrie, maar we laten ons steeds maar weer wijs maken dat die boeren zo graag zelfstandig hun zaakjes runnen. Onzin. Een lasser last, een bouwvakker bouwt en een boer moet boeren. Nu zijn boeren op de eerste plaats administrateurs geworden, bovendien: van de zo gewenste zelfstandigheid komt niets terecht. Integendeel. De overgrote meerderheid van de boeren die nog niet weg gesaneerd zijn, zijn met handen en voeten gebonden aan de Rabobank en hun leveranciers.

Neem de gang van zaken rond het toedienen van Clenbuterol. Het is eigenlijk een geneesmiddel voor jonge beesten die verkouden zijn. Nu worden de mesters die gedurende een half jaar de zorg krijgen over de biggen die eigendom zijn van de veevoederfabrikanten, gedwongen om het spul te- mengen

door het voer vanwege de groeibevorderende werking ervan. Boeren die zich daartegen verzetten kunnen ophoepelen. Zó gaat het eraan toe binnen het boerenbedrijf tegenwoordig. Van de vermeende romantiek is niets meer over.

En het blijkt ook dat de nieuwe generatie van boeren die eraan zit te komen heel anders over de zaken is gaan denken. Velen van hen is duidelijk dat het zo niet verder kan. Iedereen ziet wat de nadelige invloeden zijn van de huidige gang van zaken: voor het milieu en voor de kwaliteit van het voedsel. Bovendien: juist als gevolg van hun eigen vervuiling dreigen de opbrengsten per hektare steeds verder af te nemen. Door alle chemische bestrijdingsmiddelen, door het vervuilde grondwater en door de zure regen.

De SP is van mening dat een gewijzigde produktie ook gewijzigde produktieverhoudingen verlangt. Het is voor de individuele boer niet langer te doen om verantwoordelijk te zijn voor de financiële dekking van zijn bedrijf, rekening te houden met de richtlijnen van de regering en de EG, maatregelen te treffen voor een schone produktie, enzovoort. Dit alles is uitgesloten zolang geen paal en perk wordt gesteld aan de alles overheersende macht van de vrije markt en met name diegenen die daarin de boventoon voeren: de grote, industriële bedrijven.

Het lijkt er nu op dat de boeren en de vissers het nooit goed kunnen doen. Naar de mening van de SP is dat te wijten aan de organisatiestructuur van deze bedrijfstak. Juist ook in deze sektor hangt alles met elkaar samen. De subjektieve wil van de konsument, het objektieve belang van de konsument (goed voedsel), het belang van het milieu; maar ook het belang van de boer, dus de prijs die hij kan krijgen voor zijn produkten. Deze belangen zijn vaak direkt in strijd met elkaar. Dan heb je ook nog het algemene belang voor met name de lange termijn en het kortetermijnbelang van de boer waar het gaat om het aflossen van de termijnen bij de bank.

De SP wil al deze verschillende belangen anders organiseren. En wel zódanig dat enerzijds het belang van de gemeenschap, namelijk voldoende goed voedsel, is veilig gesteld en anderzijds aan de werkers in deze bedrijfstak een goed en zeker bestaan wordt verschaft.

"Het Nederlandse volk moet zelf zijn internationale koers kunnen bepalen.

Dit uitgangspunt is strijdig met het lidmaatschap van de NAVO, die gedomineerd wordt door de VS. Ter verdediging van de nationale onafhankelijkheid wordt een leger in stand gehouden zolang als dat noodzakelijk is. Internationale konflikten moeten bij voorkeur worden opgelost met vreedzame middelen en niet met oorlogsgeweld. Duurzame vrede kan slechts tot stand worden gebracht als de strijd tegen uitbuiting en onderdrukking is gewonnen. Daarom worden verzetsbewegingen tegen onderdrukking en uitbuiting elders ondersteund en bevrijde landen geholpen bij de opbouw."

Nederland uit de NAVO

Op 4 april van dit jaar bestond de NAVO veertig jaar. In 1949 werd de NAVO opgericht op initiatief van de Verenigde Staten. Sindsdien heeft dit westers bondgenootschap zich ontwikkeld als de motor achter de bewapeningswedloop en als internationaal politieagent voor de belangen van het kapitaal.

'De oorlog is voor de rijken, en Jan met de pet zit met de lijken', leert ons een oud volksgezegde. De realiteit van de afgelopen twee wereldoorlogen en andere internationale, gewelddadige conflicten stemt daarmee precies overeen. De volkeren zijn altijd het slachtoffer van de aspiraties van de machthebbers. Steeds blijkt het te gaan om een alliantie van de politieke, militaire macht samen met de economische macht. Dat was zo in de Eerste en de Tweede Wereldoorlog, maar het gold ook voor de betrokkenheid van de VS bij de oorlog in Zuidoost-Azië, de oorlog tegen Nicaragua, de coup in Chili, de aanwezigheid in de Perzische golf, Zuid-Afrika, Israël en ga zo maar door.

Steeds gaat het om de Amerikaanse wil invloed te blijven houden op de politieke ontwikkelingen in de gehele wereld. En die wil heeft weer alles te maken met het profijt dat men kan trekken uit die invloed. Vooral het economische profijt als gevolg van het hebben van voldoende afzetgebieden en het beschikken over voldoende aanvoer van goedkope grondstoffen. Maar het gaat niet altijd om landen die ver weg liggen. Nog niet zo lang geleden hadden we in Spanje, Portugal, Griekenland en Turkije militaire junta's die de dienst uitmaakten. Al deze landen, met uitzondering van Spanje, maakten toen al deel uit van de NAVO en steeds is de Amerikaanse betrokkenheid bij het in het zadel houden van deze militaire diktaturen voor iedereen zichtbaar geweest.

Dit maakt ook iets meer duidelijk over de ware reden van het bestaan van de NAVO. Natuurlijk, de propaganda van de koude oorlog wil ons doen geloven dat we de NAVO nodig hebben om ons de Russen van het lijf te houden. Maar de werkelijke bestaansgrond van de NAVO is een heel andere. De NAVO moet waken over het maatschappelijk stelsel dat wij hier hebben; het stelsel van de vrije ondernemer, het kapitalisme dus. En internationaal noemen we dat het imperialisme.

Maar het is natuurlijk niet erg goed te verkopen aan de bevolking dat zij moet meebetalen aan het in stand houden van een leger dat ooit nog eens tegen haar gebruikt kan worden. Meer voor de hand ligt het om te zeggen dat het 'Rijk van het Kwaad, de Russische beer, op de loer ligt om ons met huid en haar te verschalken.' Daarvoor is het ook nodig de militaire sterkte van de Sovjet-Unie steeds veel groter voor te stellen dan die in werkelijkheid is.

Daarom ook wordt steeds gesuggereerd dat de Russen in het ontwikkelen van nieuwe wapens een voorsprong hebben op het Westen. En dat is weer precies in het straatje van bedrijven als DAF, Philips en Fokker, die goud geld verdienen aan de bewapening. En zij niet alleen. Juist ook in de VS - waar anders? - vinden we de grote wapenfabrikanten, die steeds de politici maar blijven bestoken met de nieuwste uitvindingen op militair gebied. De laatste vondst is SDI (Star Wars), een miljarden dollars verslindend project dat de VS voor eens en voor altijd een beslissende voorsprong moet geven in de bewapeningswedloop. Men wil de VS onkwetsbaar maken voor vijandelijke aanvallen om op zo'n manier een kernoorlog tòch mogelijk te maken.

En dan zijn er natuurlijk nog de biologische en chemische wapens die in hun uitwerking weinig onderdoen voor een atoombom. Het is allemaal handel, er is geld mee te verdienen. En omdat het gaat om gemeenschapsgeld, is het ook snel verdiend. Dit jaar geeft ons land f 14.000.000.000,- uit aan de NAVO. (In 1974 was dat nog 6 miljard).

De hele oorlogsindustrie is maatschappelijk gezien één grote verkwisting, die nog gevaarlijk is ook. Het geld zou op duizend-en-één gebieden beter besteed kunnen worden. En wat te denken van de

wetenschappers, het materieel en de mankracht?

Tot slot nog iets over onze afhankelijkheid van de VS. Omdat Nederland deel uit maakt van de NAVO, valt ook het opperbevel over het Nederlandse leger in geval van oorlog onder de VS. Gevolg daarvan is dat wij gedwongen kunnen worden deel te nemen in een oorlog, die wij niet willen. Het zijn bijvoorbeeld ook de Amerikanen die beslissen over het wel of niet gebruiken van de atoomwapens die hier gestationeerd zijn.

De NAVO is naar de mening van de SP bij uitstek een instrument van het kapitalisme ten behoeve van het laten voortbestaan van uitbuiting en onderdrukking. Vandaar dat wij stellen: Help de NAVO de wereld uit, om te beginnen uit Nederland.

"De buitenlandse politiek zal gebaseerd zijn op enerzijds het respect voor de onafhankelijkheid van iedere andere staat en anderzijds solidariteit en samenwerking op basis van wederzijds voordeel. Internationale samenwerking is noodzakelijk. Slechts zo is de internationale gemeenschap in staat om voor iedereen een menswaardig bestaan te garanderen. Maar de Europese Gemeenschap, die met ingang van 1993 tot stand komt, dient slechts de belangen van het bedrijfsleven, in het bijzonder van de multinationals. Daarom zegt Nederland: Nee tegen déze EG."

Nee tegen déze EG

Het is nu inmiddels ruim 140 jaar geleden dat Karl Marx het Kommunistisch Manifest schreef. Dit stuk, dat zo'n grote invloed zou hebben op de ontwikkelingen in de wereld, droeg als ondertitel: 'Proletariërs aller landen, verenigt u!'

Bij uitstek socialisten hebben zich altijd sterk gemaakt voor samenwerking, juist ook over de landsgrenzen heen. Internationale samenwerking en solidariteit werden en worden nog altijd beschouwd als de belangrijkste sleutels voor een menswaardige wereld.

Maar hoe raar kan de loop van de geschiedenis zijn. Was het vroeger het kapitaal, nationalistisch als het was, dat oorlogen provoceerde, nu dwingt het naties om hun identiteit op te geven ten behoeve van een vrije markt met 320 miljoen konsumenten.

Op 31 december 1992 zullen de interne grenzen van de Europese Gemeenschap verdwijnen. Er zal dan vrij verkeer van mensen, geld en goederen mogelijk zijn. Inmiddels wordt deze toekomstige gebeurtenis aan de inwoners van dit kontinent gepresenteerd als een voldongen feit. 'Het is de vooruitgang', wordt er geroepen. En alle beslissingen in Den Haag, maar ook elders in Europa, worden geplaatst in het licht van deze wonderbaarlijke eenwording. En de gevolgen worden dan ook steeds duidelijker zichtbaar.

De SP is tegen déze Europese eenwording. Het opheffen van de grenzen is geen doel in zichzelf. Als het aan Hitler had gelegen was er ook één Europa gekomen, maar niemand wilde dat. Het ene Europa dat er nu aan zit te komen heeft ook weinig goeds voor de mensen in petto. En dat moet naar onze

mening de toetssteen zijn. De vraag moet beantwoord worden: 'Wie wordt er beter van?'

Het ligt voor de hand te veronderstellen dat dat degenen zijn die erom gevraagd hebben. En dat zijn de ondernemers geweest, in het bijzonder de multinationals. Zij hebben er steeds op aangedrongen en zelfs regeringen onder druk gezet om de eenwording erdoor te krijgen. Samen met de bureaucratie in Brussel en Straatsburg hebben zij dit plan bedacht en de lidstaten door de strot geduwd, mèt hulp van de meeste regeringen.

De inwoners van Europa is in ieder geval nooit iets gevraagd.

Het zal duidelijk zijn: de SP verwacht weinig goeds van de eenwording in 1992. Wij zien geen Europees paradijs op aarde ontstaan; wèl voor het internationale kapitaal, maar niet voor de inwoners van Europa.

De voortekenen wijzen ook precies in die richting. Het was Lubbers die vorig jaar bij het Paasdebat, toen er weer vele bezuinigingen moesten worden aanvaard, zei dat de voorgestelde maatregelen noodzakelijk waren om het gat tussen Nederland en de rest van Europa niet groter te laten worden. Ook de zogenaamde vereenvoudiging van het belastingstelsel wordt verdedigd met een verwijzing naar 1992. U weet: het belangrijkste kenmerk van deze voorstellen is belastingverlaging, maar dan wel voor de hoge inkomens en de vennootschaps- en omzetbelasting. Ook de aanhoudende verlagingen van lonen en uitkeringen worden steeds verdedigd met: 'Kijk eens naar de rest van Europa, naar Italië, Griekenland en Portugal.' En de heer Ruding zegt: 'Nederland mag geen paradijs worden en als gewest van Europa uitsteken boven de rest.'

Er is weinig fantasie voor nodig om te begrijpen dat als Europa eenmaal één is onder de kapitalistische wetten, dat het kapitaal dan -als sterkste uit de bus zal komen. Men zal landen, (regio's) tegen elkaar uitspelen, men zal de regio's opzoeken met de makkelijkste milieuwetten, de regio's met de laagste lonen; de rijken zullen vertrekken naar de landen met de laagste belastingen; goedkope arbeiders zullen als moderne slaven naar de landen gelokt worden waar de arbeiders dankzij jarenlange strijd betere lonen hebben.

Socialistische Partij
Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
Telefoon 010 4673222

Politici willen de mensen stevast doen geloven dat wat we nu aan menselijkheid en solidariteit in onze maatschappij kennen, het meest haalbare is.

De Socialistische Partij denkt daar geheel anders over.

Hoewel men steeds weer zegt dat er maatschappelijke gelijkheid bestaat, zien we dagelijks het bewijs van het tegendeel. Hoewel men steeds weer zegt dat de welvaart aan allen in gelijke mate ten goede komt, ondervinden zeer velen aan den lijve het tegendeel.

Ondanks het feit dat we technisch en economisch een zeer hoog nivo hebben bereikt, zouden we niet in staat zijn om aan iedereen een goed en zeker bestaan te garanderen?

De maatschappelijke ordening zoals we die nu kennen loopt op vele fronten vast. We noemen slechts de groeiende tegenstellingen binnen de maatschappij, de werkloosheid en niet te vergeten de enorme milieuvervuiling.

Het kapitalistisch systeem blijkt niet bij machte om die problemen ècht aan te pakken en op te lossen.

Ten behoeve van onszelf en toekomstige generaties zijn we verplicht om niet langer te blijven toezien, maar actief te worden om een bijdrage te leveren aan een menswaardige samenleving.

Handvest 2000 en dus ook dit boekje is een poging om aan die strijd richting te geven.